

ชื่อวิทยานิพนธ์	: ภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม)
ผู้วิจัย	: พระสุรภาส ปภาโต (เหล่าเขตกิจ)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: ดร. อภิษญาณัฐโสภา อบสิน, บข.บ., M.B.A., พธ.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์) : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. พธ.บ., ศศ.ม., รป.ด.
วันสำเร็จการศึกษา	: ๗ มีนาคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) ๒) เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) ๓) เพื่อนำเสนอภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีแนวคำถาม (Guideline) วัล่วงหน้าจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ๑๕ รูป/คน ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) พระธรรมสิงหบุราจารย์มีภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูปเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ตามสามารถใช้วิสัยทัศน์ให้เกิดความชัดเจนไปสู่การ ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ตามเหล่านั้นสามารถทำงานให้บรรลุผลดียิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญแก่ผู้อื่นมากกว่า ตนเอง วางตนได้เหมาะสมจนเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้อื่น ช่วยเสริมสร้างจุดแข็งและลดจุดอ่อนของผู้ตาม และเป็นผู้ที่สามารถสร้างความเข้าใจได้ในแต่ละประเด็น ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร แนวคิดนี้จึงย้าถึงความจำเป็นที่ผู้นำจะต้องมีความเข้าใจ และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความ ต้องการและแรงจูงใจของผู้ตาม ประพัตตินเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปจึงมีอิทธิพล ต่อความสำเร็จขององค์กรในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ส่วนภาวะผู้นำตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พบว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้นำและผู้บริหารทุกระดับ และการที่จะทำให้ ตนเองเป็นผู้นำที่มีความสามารถก็ต้องสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ตัวเอง อีกทั้งนิยามหรือ ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำมีอีกมากมายและแตกต่างกันไปตามทัศนะของนักวิชาการแต่ละท่าน ซึ่งลักษณะของผู้นำในพระพุทธศาสนานั้น มีอยู่ ๒ ลักษณะด้วยกัน คือ ลักษณะของธรรมราชา และลักษณะของเทวราชา

๒) รูปแบบภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) ๑. สันตสนา สอนให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เห็นความเป็นจริง ชนิดที่เข้าถึงเนื้อหาอย่างแท้จริงการสอนตามวิธีนี้ผู้สอนต้องเข้าใจวิธีใช้วาทศิลป์ อธิบายสิ่งที่ยากให้ง่าย โดยวิธีอุปมาอุปมัยเพราะบางสิ่งบางอย่างหากไม่ได้เปรียบเทียบ ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจได้ โดยเฉพาะที่เป็น

วิชานามธรรมด้วยเหตุนี้บ่อยครั้งที่พระพุทธองค์ใช้วิธีบุคคลาธิฐาน (Personification) มีอยู่บ่อยครั้งที่เราไม่อาจอธิบายนามธรรมให้เข้าใจได้ เช่น อธิบายเรื่อง ความเค็ม เราไม่อาจอธิบายใช้คำพูดที่เข้าใจได้จนกว่าจะนำเกลือมาใส่ปาก เขาจึงรู้ว่า รสเค็ม เป็นอย่างไร ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงเรียกว่า “ปัจจุตตัง” คือ รู้ได้เฉพาะตน มีเหตุและ ผลในตัว ๒. **สมาทปนา** สอนให้ผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเกิดความเห็นคล้อยตาม คือ มีความเข้าใจ อย่างแจ่มแจ้งและเกิดความเห็นคล้อยตาม ตามที่ผู้สอนอธิบาย เช่น ในการสอนเรื่องความดี กฎแห่งกรรม ผู้ฟังจะเกิดความเห็นคล้อยตามประหนึ่งว่าถูกชักชวนให้มีการปฏิบัติตามที่ผู้สอนต้องการ ๓. **สมุตเตชนา** สอนให้เกิดความกล้า และความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหรือลงมือกระทำอย่างจริงจัง ตรงข้ามกับ ยิ่งสอนยิ่งเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน วิธีสอนแบบนี้ เป็นวิธีการเร่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความหวัง มีกำลังใจ และความอุตสาหะในการประพฤติ ปฏิบัติตามเพราะเขากำลังเห็นผลรอคอยอยู่ข้างหน้า ๔. **สัมปหังสนา** สอนให้ผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน หรือผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน ร่าเริง สดใส มีความอยากรู้อยากเห็น อยากปฏิบัติทดลอง เพิ่มความยินดี วิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธี ดึงใจผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและผู้ฟังได้ดียิ่งขึ้น กำจัดความเบื่อหน่าย เพราะจิตของผู้ปฏิบัติและผู้ฟังมีความสนุกสนานเพลิดเพลินด้วยความร่าเริงสดใส ในขณะที่ได้เรียนมีศิลปะในการใช้มือช่วย หรือ อุปกรณ์ประกอบการแสดง ด้วยวิธีวาทีศิลป์ เป็นการเสริม บุคลิกภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจแจ่มแจ้ง ทะลุอุปสรรค ไม่สงสัย

๓) นำเสนอภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) ได้ยึดหลักการสอนกรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม หรือ เรียก ว่าการสอนตามแนวทางของวิปัสสนากรรมฐาน ตลอดการกำหนดในอิริยาบถต่างๆ มี การยืน การเดิน การนั่ง และการนอนพร้อมทั้งอิริยาบถย่อย ต่างๆ อีกมากมาย ก็เป็นไปตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ได้ใช้เทคนิคและรูปแบบภาวะผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยยึดหลักคำสอนจากพระไตรปิฎก และการสอนวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ โดยมีลักษณะเฉพาะในอิริยาบถยืน คือให้ผู้ปฏิบัติกำหนดอิริยาบถยืน โดยบริกรรมว่า “ยืนหนอ ๆ ๆ” ๕ ครั้ง กำหนดเป็นอนุโลม ปฏิโลม (กลับไป กลับมา) จากบน (ศีรษะ) ลงล่าง (เท้า) และจากล่างขึ้นบนสลับกัน ๕ ครั้งจึงก้าวเดิน ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการสอนวิปัสสนากรรมฐานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสำนักวัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี